

magazine voor sociaal-emotioneel leren

**Speciaal
voor
ouders!**

Wat is SEL?

Zo werkt Kwink

'De koelkastposter helpt!'

Ik kan iets van mezelf laten zien.

Ik weet wat ik kan doen als ik een conflict heb.

Ik kan samenwerken met verschillende klasgenoten.

Ik zorg samen met mijn klasgenoten voor een gelukkige groep.

Ik weet hoe positief en vriendelijk reageren bijdraagt aan de rust in de groep.

Kwink koelkast poster

Show it!

Dit spel speel je na de eerste of tweede schoolweek. Schrijf op een papiertje vijf dingen die je hebt meegemaakt die week (van elke dag één). Vraag aan je ouders/verzorgers om hetzelfde te doen. Stop de papiertjes in een bak en pak er telkens één uit. Teken zo goed mogelijk wat er op het papiertje staat. Lukt het de anderen te raden wat het is en wie dit heeft gedaan?

Condor en Kalkoen!

Positief communiceren, hoe doe je dat? Aan het begin van dit schooljaar komen Condor en Kalkoen weer langs. Ze leren je het volgende:

Doe je als Condor, dan...

- neem je afstand en denk je na voordat je spreekt;
- benoem je wat er gebeurt;
- blijf je vriendelijk;
- houd je rekening met de gevoelens van de ander.

Doe je als Kalkoen, dan...

- begin je te praten voordat je nagedacht hebt;
- zeg je wat jij vindt;
- interesseer de gevoelens van de ander jou niet;
- gebruik je woorden als nooit, altijd, telkens en vaak.

Besprek thuis wanneer jullie communiceren als Condor. Wanneer als Kalkoen?

Maak een klein toneelstukje waarin je Condor- en Kalkoen-gedrag laat zien.

Probeer de komende tijd te letten op gedrag dat lijkt op het gedrag van Condor. Geef elkaar een compliment als dat lukt.

Samen bespreken

Ik vind dat vooral volwassenen verantwoordelijk zijn voor een goede en veilige omgeving.

Samen bespreken

Ik kan met iedereen even goed samenwerken.

Samen bespreken

Ruzies lossen vanzelf op, als je er maar geen aandacht aan besteedt.

Oplosmiddel!

Iedereen heeft weleens ruzie. Maar hoe los je het op. Wat vinden jullie thuis belangrijk? Ontwikkel je eigen 'oplosmiddel'. Schrijf op het etiket van de fles wat je belangrijk vindt bij het oplossen van een ruzie. Als je de volgende keer ruzie hebt pak je de fles erbij en lees je jullie eigen oplossing.

.....
.....
.....
.....
.....
.....

Wie is de gezelligste thuis?

Samen werken aan een fijne sfeer werkt het beste. Zowel op school als thuis. Maak een plan voor een leuke dag. Iedereen brengt één idee in. Zo lukt het vast om het samen gezellig te maken. Vertel thuis ook wat je op school doet om het in de klas leuk te maken.

kwintessens

Beste lezer,

Goed nieuws! Uw kind leert op school met Kwink. Kwink is een methode voor sociaal-emotioneel leren. Wij geloven dat een gezonde sociaal-emotionele ontwikkeling voor een groot deel het resultaat is van veel oefenen.

We kennen allemaal de uitspraken: 'Gedraag je eens!' 'Doe normaal' en 'Wees eens rustig'. Maar wat is normaal eigenlijk, waarom ben je rustig of juist druk? Wanneer ben je een goede vriend voor iemand anders en hoe ga je om met je talenten? Hoe voelt boosheid voor jou? Welke keuzes maak je en waarom? Sociaal-emotioneel leren (afgekort SEL) zorgt ervoor dat leerlingen gedurende hun schoolloopbaan de antwoorden op deze en andere vragen verkennen. Samen met de leerkracht en klasgenoten.

SEL gaat uit van vijf gedragscompetenties: Besef van jezelf, Zelfmanagement, Besef van de ander, Relaties kunnen hanteren en Keuzes kunnen maken. Leerlingen ontwikkelen vaardigheden om nu en later succesvol mee te kunnen doen in de maatschappij. Daarover is veel te ontdekken. Daarom nemen we acht schooljaren om deze begrippen samen met de leerlingen tot op de bodem uit te pluizen. Spelenderwijs uiteraard, met het digibord als belangrijk instrument.

Elke les start met een filmpje waarover leerlingen vervolgens met elkaar in gesprek raken. Pas later maken we de koppeling naar de praktijk in het klaslokaal en daarbuiten. Zo zorgen we voor veiligheid tijdens de introductie van het onderwerp en maken we het later in de les juist zo concreet mogelijk. Kwink zorgt ervoor dat leerlingen en leraren veel plezier beleven aan sociaal-emotioneel leren. Als dat lukt is onze missie geslaagd. In ieder geval, bijna...

De sociaal-emotionele ontwikkeling van een kind is het meest stevig als ouders/verzorgers kunnen aansluiten bij dat wat de school aanbiedt. Zo beklijft dat wat aangeboden is beter. Daarom daag ik u uit om samen met uw kind te praten over Kwink. Moeilijk? Integendeel, want vier keer per jaar brengen we een koelkastposter uit om u daarbij te helpen. Op deze poster vindt u oefeningen om samen met uw kind aan de slag te gaan. Ook brengen we de ouderbrief uit met daarin informatie over dat wat uw kind op school leert.

In dit magazine gaan we dieper in op wat SEL precies is en vertellen we u hoe een Kwink-les is opgebouwd. Veel leesplezier.

SEL moet je doen!

Wouter Siebers
projectleider Kwink

postadres
Postbus 1492
3800 BL Amersfoort

bezoekadres
Berkenweg 11
3818 LA Amersfoort

t 033 460 19 40
e info@kwintessens.nl
i www.kwintessens.nl

kvk 32060976
btw 8132.14.488 B01
iban NL39INGB0000192930

Inhoud

4-5

SEL met Kwink

6

Wij werken met Kwink aan

7

Tien keer Kwink

8-9

Zo werkt Kwink

10-11

Kwink - theoretisch
goed onderbouwd

12-13

Kwink en
ouderbetrokkenheid

Sociaal-emotioneel leren met Kwink

IK KAN VERTELLEN
WAAR IK WEL EN NIET
GOED IN BEN

IK KAN IN HET BIJZIJN
VAN ANDEREN VERTELLEN
HOE IK ME VOEL

IK KAN GOED
CONTACT LEGGEN
MET ANDEREN

IK STA OP TEGEN
PESTEN EN SOCIALE
LUITSLUITING

Taal en rekenen. Schrijven en lezen. Handvaardigheid en gymnastiek. Dat zijn bekende vakken op de basisschool. Maar kent u ook het vak sociaal-emotioneel leren (SEL)? Steeds meer scholen vinden dat belangrijk. En terecht! Want met SEL leren kinderen essentiële vaardigheden voor nu en later. Om succesvol te kunnen meedoen aan onze complexe samenleving. Welke vaardigheden dat zijn? Dat vertellen de 'karakters' van de methode Kwink voor sociaal-emotioneel leren u op een speelse manier. Met die karakters – dieren voor de kinderen van de groepen 1 t/m 6 en Kaj en Tess voor de groepen 7 en 8 – kunnen kinderen op school zich identificeren.

IK KAN PROBLEMEN
OP EEN CONSTRUCTIEVE
MANIER OPLOSSEN

IK KAN PROBLEMEN OP
EEN SOCIAAL AANVAARDE
MANIER OPLOSSEN

IK KAN MIJN
EMOTIES HERKENNEN
EN BENOEMEN

IK WEET WELKE NORMEN
EN WAARDEN ER GELDEN
OP SCHOOL

IK WEET WAT MIJN
GEDRAG BIJ ANDEREN
TEWEEGBRENGT

IK SNAP DE
LICHAAMSTAAL
VAN ANDEREN

IK LEVER EEN
POSITIEVE BIJDRAGE
AAN EEN VEILIGE LEER-
EN LEEFOMGEVING

IK WEET HOE IK
IMPULSIEF GEDRAG
KAN VOORKOMEN

IK VRAAG AAN
ANDEREN WAT ZIJ
DENKEN

Wij werken met Kwink aan

- ✿ persoonlijke groei
- ✿ sociaal-emotionele vaardigheden
- ✿ een sterke en veilige groep

Tien keer Kwink

Kwink...

1. Is een methode voor sociaal-emotioneel leren – inclusief burgerschap, sociale integratie en mediawijsheid – voor de hele basisschool.

2. Helpt verstorend gedrag – waaronder pestgedrag – voorkómen door kinderen met een groepsbrede aanpak positief gedrag aan te leren.

3. Wordt volledig online aangeboden op drie niveaus: onder-, midden- en bovenbouw en bestaat uit twintig lessen per jaar.

4. Werkt op basis van vijf fundamentele levensvaardigheden (competenties) voor sociaal-emotioneel leren en een aantal belangrijke, wetenschappelijk bewezen inzichten.

6. Vindt preventie in het kader van passend onderwijs van groot belang, zodat met snelle, lichte maatregelen en interventies 'reparatie achteraf' vermeden kan worden.

7. Levert – in combinatie met goed klassenmanagement en door rekening te houden met groepsdynamische processen – een veilige leer- en leefomgeving op voor de hele groep.

5. Zet de transitie (het geleerde toepassen in de praktijk) centraal. Uit onderzoek blijkt dat SEL-lessen alleen dán effect hebben.

8. Is erop gericht om door deze positieve groepsaanpak ook de leeropbrengsten voor vakken als taal, rekenen en lezen te verhogen.

10. Is door de onafhankelijke Erkenningcommissie Interventies positief beoordeeld waardoor de theoretische onderbouwing van Kwink erkend is als 'goed onderbouwd'. Kwink is daardoor opgenomen in de databank Effectieve Jeugdinterventies van het Nederlands Jeugdinstituut (NJI).

9. Is voor kinderen van de onder- en middenbouw een oefenomgeving door een fictieve 'wereld' aan te bieden waarin dieren, met uitgesproken menselijk gedrag, situaties meemaken die zich ook in de gewone wereld kunnen voordoen, zodat er herkenning en/of identificatie mogelijk is voor leerlingen; en werkt voor de bovenbouw met speciaal gemaakte animaties.

Zo werkt Kwink!

Er klinkt nog wat geroezemoes. De laatste leerlingen schuiven hun stoel in de kring. De leraar vraagt aandacht, de klas wordt stil. De Kwink-les kan beginnen!

Elke Kwink-les bestaat uit vijf vaste fases. Omdat een leraar zijn groep het beste kent, bepaalt hij hoelang een Kwink-les duurt en in hoeveel delen deze aangeboden wordt. Hoe ziet een Kwink-les er precies uit?

Weet je nog?

De leerlingen kijken door middel van een vraag terug op de afgelopen week. Wat hebben ze geleerd, wat hebben ze anders gedaan? Kortom: we verkennen de ontwikkeling. In deze les kijken we terug op een les waarin leerlingen actief bouwen aan een veilige groep.

Start

In deze fase van de les (in dit voorbeeld over het onderwerp positief communiceren) maken de leerlingen kennis met het onderwerp dat die week centraal staat. Het centrale karakter Eend vraagt de leerlingen: *'Hoi, ik had vanmiddag afgesproken met een vriend. Hij gaat nu ineens met iemand anders spelen. Ik vind hem een rotzak. Dat heb ik hem ook heel duidelijk gezegd. Zou jij toch ook doen?'* De leerlingen krijgen de mogelijkheid hierop te reageren.

Uitleg

In de fase 'uitleg' staat de hoofdanimatie centraal. In deze animatie kijken de leerlingen naar voor hen bekende dieren uit Kwink die elke les iets anders meemaken. Deze keer zijn dat Condor en Kalkoen. Condor overziet situaties en reageert vanuit rust, terwijl Kalkoen overal direct op reageert en snel ruzie krijgt. De leerlingen spreken samen met de leraar over de animatie en hebben hier een vraaggesprek over.

Oefenen

Na de animatie gaan de leerlingen actief oefenen met positief communiceren. Hiervoor gebruiken we een rollenspel, een liedje en activerende oefeningen. Zo krijgen ze verschillende zinnen op kaartjes. Het is aan de leerlingen om te bepalen of deze oefeningen bij Condor of Kalkoen horen. Ze gaan hierover samen in gesprek.

Check!

In het laatste onderdeel van de les wordt vooruitgekeken. Op welke manier gaan de leerlingen de komende week met de doelstelling aan de slag? De leraar krijgt van de makers van Kwink suggestie om de oefening ('transitie' genoemd) zo soepel mogelijk te laten verlopen. De les sluit af met de Kwink van de Week. Die laat in tekst en beeld zien welk gedrag we van de leerlingen verwachten. De Kwink van de Week hangt in de klas als geheugensteuntje.

Theoretisch goed onderbouwde methode

Kwink voor sociaal-emotioneel leren

Scholen werken graag met methodes die praktisch zijn én theoretisch goed onderbouwd. En dat is Kwink, want de methode is erkend als 'goed onderbouwd' door de onafhankelijke Erkeningscommissie Interventies. In dit artikel leest u over de belangrijkste pijlers waarop Kwink gebaseerd is.

Wat wil Kwink?

Kwink heeft als doel leerlingen te ondersteunen in hun sociaal-emotionele ontwikkeling én om van de klas een positieve groep te maken. Vooral de preventieve aanpak van Kwink valt op. Die houdt in dat de school alles op alles zet om de groep zo sterk mogelijk te maken waardoor kinderen leren voor elkaar op te komen. Dat is óók een groep waarin een veilige sfeer heerst zodat kinderen zich optimaal kunnen ontwikkelen.

Sociaal-emotionele vaardigheden

Het doel van Kwink wordt onder an-

dere behaald met het aanleren van de volgende vijf sociaal-emotionele competenties (vaardigheden):

1. Ze hebben besef van zichzelf: ze hebben kennis over hun eigen gevoelens, kennen hun interesses, waarden en kracht en hebben een gezond zelfvertrouwen;
2. Ze zijn in staat tot zelfmanagement: ze kunnen hun emoties en gedrag hanteren en kunnen reflecteren op standpunten en emotionele reacties
3. Ze hebben besef van de ander: ze hebben het vermogen om emotionele reacties bij anderen

- te herkennen (empathie), kunnen perspectief nemen en sociale signalen juist interpreteren;
4. Ze kunnen relaties hanteren: sociale druk weerstaan en conflicten hanteren en helpen oplossen;
  5. Ze kunnen keuzes maken: ze dragen actief bij aan een positief leer- en leefklimaat in de school en nemen verantwoordelijkheid voor hun eigen gedrag.

Hoe doet Kwink dat?

Kwink biedt jaarlijks twintig lessen. Dat komt neer op minimaal één les van circa 45 minuten per veertien dagen; uit te breiden naar een wekelijkse les van 45 minuten. Elke les bestaat uit een vaste opbouw. Er worden verschillende werkvormen ingezet, zoals kringgesprek, rollenspel of liedjes. Met de inhoud van lessen sluit Kwink aan bij de fases van de groepsvorming.

Fases van groepsvorming

Elke groep doorloopt opeenvolgende fases in de groepsvorming. Die fases, onderscheiden door Tuckman (1965), zijn:

1. forming: kennismaking en oriëntatie: wie is wie en hoe werkt het hier;
2. norming: normen, regels en gedragsverwachtingen;
3. storming: de strijd om de hiërarchie, een sociaal 'gevecht' om op verbaal, fysiek en 'digitaal' vlak zo hoog mogelijk te komen;
4. performing: zijn de eerste drie fases goed verlopen, dan is dit de periode van een positief leer-

- en leefklimaat en is de klas een groep;
5. adjourning: de periode van voorbereiden op het afscheid.

Met Kwink krijgen leerkrachten handvatten om de groepsvorming te sturen en de klas een positieve groep laten worden.

Emotiewoorden

Het succes van sociaal-emotioneel leren is ook afhankelijk van het feit dat kinderen over hun innerlijke wereld leren praten. Hiervoor biedt Kwink structureel en gestructureerd emotiewoorden aan. Gedurende de acht jaren op de basisschool leert een kind 75 emotiewoorden en wordt het gestimuleerd deze ook te gebruiken.

Het geleerde toepassen in de praktijk: transitie

Uit onderzoek blijkt dat een les in sociaal-emotioneel leren pas een duurzaam effect heeft op het moment dat er transitie plaatsvindt.

Transitie is de koppeling tussen dat wat er in een les aangeboden wordt en de concrete vertaling naar de praktijk. Dus het levensecht leren in het dagelijks leven. In die situaties krijgt sociaal-emotioneel leren betekenis. Kwink stimuleert de transitie met concrete tips voor leerkrachten en met mini-posters die in woord en beeld het gedrag dat leerkrachten na de gegeven les van kinderen verwachten laten zien. Die gedragsverwachting kunnen ook ouders zien hangen in scholen onder de naam: Kwink van de Week.

Ouderbetrokkenheid

Uit onderzoek blijkt dat *voldoende betrokkenheid van ouders bij de school van hun kind sociaal gedrag stimuleren. Om deze betrokkenheid te stimuleren en de leerinhoud 'naar huis mee te nemen', heeft Kwink onder andere de zogenaamde Koelkastposter ontwikkeld (zie ook pagina 2).* ●

A photograph of a man with a beard and a young boy sitting at a table. The man is leaning over the boy, who is holding a magnifying glass over a drawing on a piece of paper. The table is cluttered with various colored pens and pencils. The background is softly blurred, showing a window and some indoor plants.

Kwink en ouderbetrokkenheid

Een goede samenwerking tussen school met ouders is essentieel en dat is méér dan helpen bij het sinterklaasfeest, kerstbomen optuigen en meelopen met de Avondvierdaagse.

Allemaal nuttig en ook leuk, maar échte ouderbetrokkenheid gaat over educatief partnerschap. Over school en ouders die zich samen verantwoordelijk voelen voor de ontwikkeling, welzijn en het geluk van kinderen. Met een gemeenschappelijke inspanningsverplichting. Natuurlijk hebben school en ouders daarbij verschillende eindverantwoordelijkheden. De ouders voor de opvoeding en de school voor het onderwijs, maar het basiswoord dat beide verbindt is: onderling vertrouwen! Educatief partnerschap gaat ook over het zoveel mogelijk delen van dezelfde normen en waarden. Als dát gebeurt praten school en ouders automatisch positief over elkaar. Want een kind voelt haarfijn aan als dat niet zo is. Met alle negatieve gevolgen van dien.

Meedoen met de school

Ouders kunnen op verschillende manieren meedoen met de school van hun kind:

1. Ze zorgen voor een positieve thuissituatie, die de ontwikkeling van het kind stimuleert.
2. Ze ondersteunen kinderen bij huiswerkopdrachten.
3. Ze helpen bij activiteiten op school.
4. Ze overleggen samen met de leerkracht hoe ze elkaar en andere ouders zo goed mogelijk leren kennen.
5. Ze bezoeken oudergesprekken, projectavonden, informatieavonden e.d.

6. Ze staan open voor interne en externe professionele ondersteuning voor hun kind als dat nodig is.
7. Ze delen zo vroeg mogelijke eventuele zorgen over hun kind met de school.
8. Ze leveren een actieve bijdrage aan formele ouderparticipatie, bijvoorbeeld in de Medezeggenschapsraad.

Zo werkt Kwink aan ouderbetrokkenheid

Koelkastposter

Vier keer per jaar krijgen ouders de zogenaamde Koelkastposter voor thuis. Die brengt ouders met kinderen in gesprek. Over de thema's die Kwink op school behandelt en over emoties, over uitdagende stellingen. En omdat sociaal-emotioneel leren meer is dan alleen praten, zijn er ook doe-opdrachten op de poster die passen bij de thema's van de lessen.

Ouderbrief

Bij elk blok van vijf lessen is een speciale ouderbrief die scholen kunnen downloaden en naar de ouders kunnen mailen. Deze ouderbrief geeft informatie over de inhoud van de lessen en over het belang van sociaal-emotioneel leren.

Kwink magazine

Twee keer per jaar verschijnt het Kwink magazine met daarin ook aandacht voor sociaal-emotioneel leren thuis. Ouders kunnen dit blad lezen op de website van Kwink: www.kwinkopschool.nl/kwinkmagazine

Ouderavond

Kwink heeft een powerpointpresentatie gemaakt voor een ouderavond over het belang van sociaal-emotioneel leren en de inhoud van Kwink. Vraag er de school van uw kind eens naar!

Ouderbetrokkenheid. Ga ervoor! Samen met de school van uw kind. Want uit onderzoek blijkt dat betrokkenheid van ouders thuis de belangrijkste bijdrage levert aan de ontwikkeling van kinderen. ●

Wilt u als
ouder meer weten
over Kwink?

Bezoek de website op
www.kwinkopschool.nl
Of vraag uw school om een
Kwink ouderavond

 kwintessens

Berkenweg 11
3818 LA Amersfoort

KWINK
VOOR SOCIAAL-EMOTIONEEL LEREN

www.kwinkopschool.nl